

Nr 334.

Av herr **Wagnsson**, *angående förkortning av studietiden för blivande läkare m. m.*

Sedan snart ett halvsekel har i vårt land kravet på en förkortning i studietiden för blivande läkare offentligen framförts. Rörande möjligheten att tillmötesgå detta yrkande anordnades en undersökning genom ett kungl. brev redan år 1881.

Då denna undersökning icke gav åsyftat resultat, bragtes frågan motionsledes under riksdagens prövning 1886 och 1887 av herr E. W. Wretlind, som framställde förslag om ändringar i då gällande bestämmelser angående undervisningsväsendet vid universiteten och Karolinska institutet, med särskild hänsyn till önskvärldheten av studiernas främjande och studietidens begränsning. Riksdagen beslöt sistnämnda år hos Kungl. Maj:t göra en hemställan i motionens syfte.

Denna riksdagsskrivelse föranledde till ingen åtgärd. Vid olika tillfällen och på skilda sätt framställdes emellertid ånyo offentligen förslag till förändringar i det medicinska undervisnings- och examensväsendet. Så framlade professorn Gustaf Retzius 1889 i Svenska läkarsällskapet utförliga reformförslag. År 1896 avlät Karolinska institutets lärarkollegium på hemställan av professorn Robert Tigerstedt, till Kungl. Maj:t en skrivelse, vari lärarkollegiet anhöll, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt en kommitté att underkasta gällande föreskrifter beträffande de medicinska studierna och examina en genomgående granskning samt inkomma med förslag till de ändringar däri, som kunde anses vara av behovet påkallade.

År 1902 avlät medicinska föreningen i Stockholm till chefen för eklestistikdepartementet en skrivelse, i vilken framfördes kravet på en förkortning av utbildningstiden för läkare utan att utbildningens värde därigenom minskades. Riksdagen hade samma år i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om utredning av möjligheterna till en begränsning av studietiden genom en reformering av undervisnings-, examens- och studieväsendet vid rikets universitet och Karolinska medico-kirurgiska institutet. Med anledning härav tillsattes en kommitté, universitetsexamenskommittén, som i ett betänkande, avgivet 1904, även yttrat sig om framställningen från medicinska föreningen i Stockholm och en liknande framställning från elfte allmänna svenska läkarmötet.

Enligt dessa kommitterades betänkande, uppgick studierna under den 1903 senast förflutna femtonårsperioden för en blivande läkare till i runt

tal 10 år, av vilken tid ungefär 5 1/2 år använts till teoretiska naturvetenskapliga och medicinska studier och 4 1/2 år till praktisk-klinisk utbildning. Kommitterade föreslogo vissa ändrade undervisnings- och examensbestämmelser, vilka skulle medföra en förkortning av studietiden för blivande läkare till 6 1/2—7 år. Deras förslag blev i huvudsak godkänt.

Med de storartade landvinningar, som den medicinska forskningen gjort under det senaste decenniet, har följt en förlängning av de blivande läkarnas studietid. Från de ursprungliga medicinska disciplinerna ha genom en allt längre gående specialisering avsöndrats vissa delar, vilka fått särskilda målsmän. Dessa ha drivit fordringarna inom sina specialfack i höjden. Dessutom ha under de senaste åren nya ämnen blivit obligatoriska, såsom undervisning om öron-, näs- och halssjukdomar, radiologi och ortopedi.

Med anledning härav och på grund av en del faktorer, som jag i detta sammanhang ej närmare skall ingå på, har den medicinska studietiden på ett oroväckande sätt förlängts. Enligt en av docenten Einar Perman i Meddelanden från medicinska föreningen (januarihäftet 1923) lämnad uppgift, skulle den genomsnittliga studietiden till medicine kandidatexamen vara 4 år och därefter till medicine licentiatexamen ytterligare 5.3 år, alltså sammanlagt 9.3 år. Härtill kommer en åtta månaders tjänstgöring som assistentläkare, en tjänstgöring, som erfordras för tillträde till statliga och kommunala tjänster. Assistentläkarna åtnjuta i regel ingen konstant avlöning, flertalet ha fri bostad och kost eller endera av dessa förmåner, men — enligt docenten Permans i ovan åberopade artikel lämnade uppgifter — sakna av de 43 assistentläkarna i vårt land, 9 varje som helst avlöningsförmån! Läggas dessa 8 månaders assistenttjänstgöring till den övriga studietiden, framstår missförhållandet med dennas längd i än bjärtare belysning.

Förhållandena synas alltså nu på detta område vara i lika stort behov av att uppmärksammas från statsmakternas sida, som de voro, när riksdagen 1902 gick in för kravet på en förkortning av den medicinska studietidens längd.

Inom läkarkretsar har man också haft sin uppmärksamhet riktad på frågan. Ett föredrag, som 1922 hölls på allmänna läkarmötet i Stockholm av Karolinska institutets rektor, professor Hj. Forssner, behandlade ämnet: »Är en förkortning av studietiden möjlig utan att läkarutbildningen försämras?»

Professor Forssner betonade inledningsvis, att det gamla kravet på en förkortad medicinsk studietid har starka skäl för sig. Frågan har en nationalekonomisk betydelse, då läkarvården genom en onödigt lång utbildningstid fördyras. I all synnerhet om sjukförsäkringsfrågan skall lösas, måste kostnaderna för läkarutbildningen sänkas.

Detta kan endast ske genom studietidens förkortande. Professor Forssner tror på möjligheten härav, och han anvisar en rad olika utvägar.

Det må tillåtas mig att i detta sammanhang understryka ett par av de från läkarhåll och målsmän för den medicinska forskningen framförda synpunkterna.

Den medicinska undervisningen — liksom för övrigt all universitetsundervisning — har två uppgifter: den fria forskningen och utbildandet av vissa yrkesgrupper till samhällets tjänst. Sammankopplingen av dessa två var för sig betydelsefulla uppgifter torde beträffande de medicinska studierna åstadkomma en förlängd studietid. Det är alltså önskvärt att en undersökning kommer till stånd, varigenom klarlägges möjligheterna av en uppdelning av de medicinska studierna i två grupper: den ena med undervisningen ordnad i kurser och syftande till utbildandet av praktiserande läkare, den andra med friare studier och åsyftande utbildandet av vetenskapsmän.

Samtidigt härmed torde böra undersökas, om icke en tidsbesparing skulle kunna nås genom att — efter en grundläggande teoretisk-klinisk examen — specialisering av studierna kunde ske i större omfattning än vad som nu är förhållandet. Det torde nämligen med fog kunna ifrågasättas, om exempelvis en provinsialläkare har möjlighet att utnyttja sin specialutbildning i radiologi eller om en ögonläkare skall behövas utbildas i förlossningskonst.

I samband med denna undersökning torde också frågan om läkarebehovet och tillströmningen till läkarbanan lämpligen kunna utredas. Tillströmningen till läkarbanan har numera antagit sådana proportioner, att ett läkaröverflöd inom den närmaste framtiden synes vara att befara. En överproduktion av läkare med alla dess menliga följder för såväl landet som läkarkåren kan ur ingen synpunkt anses önskvärd. Enligt en av docenten Einar Perman gjord beräkning kan antalet under varje år nya legitimerade läkare de närmaste åren beräknas uppgå till omkring 130, medan medeltalet under ett år döda legitimerade läkare icke uppgår till 30. Det torde alltså vara berättigat att fordra att man från det allmännas sida vidtager nödiga åtgärder för att på ett lämpligt sätt reglera tillgången på läkare och den årliga tillströmningen till läkarbanan.

Med stöd av det anförda tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda *dels* möjligheten av en förkortning av studietiden för blivande läkare genom en omläggning av undervisnings-, examens- och studieväsendet vid Uppsala och Lunds universitet samt Karolinska mediko-kirurgiska institutet i Stockholm, *dels* att i samband härmed landets behov av läkare måtte utrönas och — om så befinnes erforderligt — åtgärder för en begränsning av tillström-

ningen till läkarbanan övertäckas, samt att Kungl. Maj:t därefter ville vidtaga de åtgärder, som kunna befinnas erforderliga.

Stockholm den 29 januari 1926.

Ruben Wagnsson.

I motionens syfte instämma:

Gust. Mossesson.

Harald Hallén.

Gust. Svedman.

Ivar Englund.